

for den mest udelte Opmærksomhed og de mest grundige Overvejelser i et eventuelt Udvalg, og dertil skal jeg meddele det foreliggende Lovforslag min anbefaling.

Martin Olsen: Det er altid noget af en Begivenhed, naar der forelægges et socialt Lovforslag. Det er ikke givet, at det sker, fordi Regeringen har speciel Lyst til at beskæftige sig med disse Forhold, men et saadant Lovforslags Fremkomst vidner om, at den moderne Produktion og Vilkaarligheden i det moderne Samfunds Forhold have tvunget Regeringen til at tage sig af dem og foreslaa, at det offentlige blander sig deri. Det er desværre saaledes, at dette højtprieste Samfund, vi leve i, og som ikke mindst i dette Ting har meget ivrige Bevarere og Forsvarere, dette elendige Samfund, kalder jeg det, ikke kan holde Arbejdet i Gang. Det foreliggende Lovforslag tilsigter at afbøde nogle af de Brøst, der findes, ved at tilbyde sin Hjælp til at lede den Arbejdskraft, der uden egen Villie er bleven ledig, hen paa Steder, hvor der er Brug for den, maaske ikke under de samme gunstige Forhold som dem, hvorunder vedkommende tidligere have været beskæftigede, men i hvert Fald hen paa Steder, hvor deres Kræfter kunne komme dem selv og Samfundet til Nytte.

Det er et Tidens Tegn, at vi skulle til at lovgive med Hensyn til Arbejdskraften. Der har vel før været Bestemmelser og Love derom, men de bleve fejede over Ende, da Næringsfriheden kom ind. Vi havde tidligere Lavene, og de regulerede selv disse Forhold. Der var vedtaget Bestemmelser, der fastsatte deres Virksomhed ganske nøje, mange Gange lige til det rent latterlige. Da jeg i 70erne kom ned i Tyskland, var der kun ganske svage Rester af de gamle Lav, ikke saaledes at forstaa, at de bestod den Gang, de vare ophævede i 1869 allerede i det nordtyske Forbund; men fordi en Ting ophæves, forsvinder det, som har omgivet den, ikke ganske, og man mærkede den Gang endnu til de gamle Lav. Der er i Tyskland meget større Rejsetræk, ikke mindst af Haandværkssvende — det var der den Gang, og det er der endnu —, end der er noget andet Sted paa Jorden. De fleste af dem, der rejse, ere først og fremmest Tyskerne selv, dernæst Østerrigerne og endelig Skandinaverne og blandt de sidste igen navnlig Danske. Det er mærkværdigt at se, hvor svagt de øvrige Nationer ere repræsenterede i dette Rejsetræk, der gaar fra Nord til Syd og fra Syd til Nord. Som

sagt, det er navnlig de tre nævnte Nationer, som udgøre dette Træk.

Jeg sagde før, at Lavene vare blevne formelt ophævede, men deres Virkninger vare ikke forsvundne endnu. Det viste sig blandt andet i dette, at Svendene for en Del holdt sammen i Sygekasser; i enkelte Byer vare disse endog obligatoriske. Hvor der var en saadan Sygekasse, gav det sig Udslag i, at de specielle Herberger vedbleve at bestaa. Der henvendte saa de rejsende sig, de boede der, og der kom saa Mestrene for at søge de Folk, som de havde Brug for. Det, som havde fremkaldt Ophævelsen af Lavene, var den moderne industrielle Udvikling, og den gjorde sig ogsaa gældende der, selv om der endnu paa den Tid, jeg nævnedes, og vistnok til vore Dage, endnu har holdt sig meget snurrige Rester af Lavene. Jeg mindes saaledes, at naar en Smedesvend kom og spurgte om Arbejde hos en Mester, skulde Svenden gaa hen til den Ambolt, der var længst henne i Værkstedet, han beholdt Hatten paa og havde sin buede Spanskrøsstok hængende over højre Arm og sagde derpaa: „Mit Gunst grüsst Meister und Gesellen“; det var deres Maade at spørge om Arbejde paa; og naar en Bagersvend kom ind i Bageriet eller Værkstedet, sagde han: „Fremder Bäcker spricht dem Meister zu“. Saaledes havde man forskellige Udtryk og har det til Dels endnu, idet det er en Mærkværdighed ved Menneskene, at de bevare den Slags Snurrigheder, uagtet disse have mistet den tidligere Betydning.

Denne Rejsen og dette store Træk, der gaar gennem Tyskland, affødte mange forskellige Ting, som ikke altsammen var lige godt, men det førte Forholdene med sig, for de Mennesker skulde jo se sig om, og det skulde de fremdeles, men det maa jo indrømmes, at der ved Rejselivet hænger adskilligt, som er mindre tiltalende. Jeg mindes saaledes, at man havde sit eget Tatersprog, et Sprog, der i sine væsentlige Udtryk var forskelligt fra det almindelige Sprog; f. Eks. kaldte man Vandrebogen og Papirerne „Flebbe“, et Herberg kunde man ikke benævne ved dets oprindelige Betegnelse, det kaldte man „Penne“; naar en Mand var daarlig i Tøjet, saa hed det, at han var i „Dallas“, og naar han var pæn i Tøjet, hed det, at han var i „Kluft“, kort sagt, ligesom der er et Tyvesprog, var der her et Rejsesprog, hvis Betegnelser kun de indviede kendte. Men ogsaa det er ved at forsvinde, og det af en ganske anden Aarsag. Den Slags faste rejsende, som der den Gang ikke var